

THEOLOGIÆ PAS-
TORALIS
PARS PRIMA

*De Origine , Officio &
Dignitate Parochorum.*

CAPUT I.

De Nomine Parochi.

Parochus dicitur
à græco $\pi\alpha\rho\omega\chi\eta$,
quod *præbitio-*
nem significat :
quia *præbere* te-
netur sibi committis illa , quæ
ad salutem sunt necessaria. Vo-

A

ca-

cabantur olim hoc nomine etiam Episcopi, eorúmque Episcopatus dicebantur *Parochia*. Othlonus *lib. 1. cap. 39.* in vitâ S. Bonifacij. Defacto tamen mos obtinuit, ut *Parochus* communiter nominetur solùm ille, qui *in certo districtu Diacesis sub Episcopo per curam animarum stabiliter, nomine suo, singulariter & de necessitate sive ex officio exercet.* Dicitur etiam alio nomine *Curio* à Curijs sive regionibus, in quibus curam animarum gerit: *Rektor Ecclesie*, quia populum fidelem in spiritualibus regit: *Pastor*, quia oves Christi Mysticas verbo, Sacramentis, & bonorum operum exemplo pascit: *Curatus* à Cura, *Sacerdos proprius*, &

Pa
 & Plebanu
 Barbola p
 & poest. I
 Plebani fo
 qui plures
 Ecclesiam
 cabantur ol
 rati sive Ar
 ut videre li
 num lib. 14.
 gorium M.
 Epist. 2. &
 probatur
 vitam S. B.
 rochum no
 à suis Paro
 eodem jure
 sola dici poss
 fortè conter
 sive Accolap

& *Plebanus* à plebe ; quamvis
 Barbofa part. 1. cap. 1. de offic.
 & potest. Paroch. velit, nomen
Plebani solùm competere illi,
 qui plures sub se Capellanos &
 Ecclesias minores continet. Vo-
 cabantur olim Parochi etiam *Pa-
 raci* sive *Accole* à greco *παροικια*,
 ut videre licet apud S. Augusti-
 num lib. 14. de Civit. DEI. Gre-
 gorium Mag. lib. 12. *Regist.*
Epist. 2. & alios. Verùm id non
 probatur Serario *notat.* 28. in
 vitam S. Bonifacij, eò quòd Pa-
 rochum non satis distinguat
 à suis Parochianis, utpote qui
 eodem jure quo Parochus *Ac-
 cole* dici possunt sive *Vicini* ; nisi
 fortè contendas nomen *Paraci*
 sive *Accole* ipsi propter excellen-
 A 2 tiam

tiam tribui posse, quia præcipuus est inter Accolas talis loci, alijsq; in spiritualibus præfectus.

CAPUT II.

De Origine Parochorum.

ORigo Parochorum non procedit imediatè ex Jure Divino, ut Constitutio Episcopum, quos *Spiritus S. posuit regere Ecclesiam DEI. Act. 20.* Sed descendit ex potestate Episcoporum per Jus Divinum constitutâ. Solebant siquidem primitùs Episcopi suas Diœceses regere per Sacerdotes pro nutu & beneplacito à se missos cum assignatione determinati temporis, modi, & limitum suæ administrationis.

Bar-

Barbosa l. c.
tom. 3. ad
traditque
Penit. 2. 11
observari h
cesi Hispal
Successu ve
geretur pop
dinavit Sar
pa XXIV.
ca annum
ad Severu
clesiaz à h
renur, & c
tus Sacerdo
cretum S. D
nus Can. E
verbis: Ecc
Presbyteris
Cameteriæ

Barbosa *l. c. n. 17.* contra Baron.
tom. 3. ad annum Christi 325.
 traditque Henriquez *lib. 3.* de
 Pœnit. *c. 58.* cum modum adhuc
 observari hodie dum in Diœ-
 cesi Hispalensi & Cordubensi.
 Successu verò temporis cum au-
 geretur populus Christianus, or-
 dinavit Sanctus Dionysius Pa-
 pa XXIV. post. B. Petrum cir-
 ca annum Christi 260. *in epist.*
 ad Severum Episcopum, ut Ec-
 clesiæ à se invicem distingue-
 rentur, & cuilibet stabilis ac cer-
 tus Sacerdos præficeretur. De-
 cretum S. Dionysij refert Grati-
 anus Can. Ecclesiast. 13. q. 1. his
 verbis: *Ecclesias singulas singulis
 Presbyteris dedimus, Parochias &
 Cœmeteria eis divisimus, unicuique*

jus proprium habere statuimus, ita videlicet, ut nullus alterius Parochiæ terminos aut jus invadat, sed unusquisque suis terminis contentus sit, & taliter Ecclesiam sibi commissam custodiat, ut ante tribunal æterni Judicis de omnibus sibi commissis rationem reddat, & non judicium, sed gloriam pro suis actibus percipiat. Hanc quoque normam Te & omnes Episcopos sequi convenit, & quod tibi scribitur, omnibus quibuscunque potueris notum facias, ut non specialis, sed generalis fiat ista præceptio. Quare quod Parochi jam dicantur Ordinarij, & potestatem habere ordinariam, ita debet accipi, quod potestas, quæ primò solum fuit delegata, postea stabilito Pa-

Parochorum
 re Ecclesie
 refert, &
 cap. 10. Lu
 & Leo IV.
 chos success
 bus Discip
 diate ad p
 solum eni
 quod Paro
 piscoporun
 plemento
 Discipul
 subsidium

C
 De Dignitat
 th
 Colligi
 chial

Parochorum officio facta sit Jure Ecclesiastico *Ordinaria*. Nec refert, quod Ven. Beda in *cap. 10.* Luc. Glossa Ordinaria, & Leo IV. Papa dicant Parochos succedere septuaginta duobus Discipulis à Christo immediatè ad prædicandum missis: solùm enim innuere volunt, quod Parochi assumantur in Episcoporum adjutorium & supplementum, quemadmodum Discipuli illi missi fuerant in subsidium Apostolorum.

CAPUT III.

De Dignitate & Præcellentia Statûs Parochialis.

Colligitur hæc Statûs Parochialis dignitas & præstantia

tia ex eo quod potestas absol-
vendi à peccatis cæteraque Sa-
cramenta administrandi, quam
omnes Sacerdotes accipiunt, in
alijs sit *ligata*, & non nisi in ne-
cessitate, vel ex privilegio, aut
speciali commissione ab illis ex-
erceri possit; in Parochis verò
libera existat, *absoluta*, & *ordina-
ria*. Unde Synodus Romana IV.
sub Symmacho Papa *can. 6.* Pa-
rochos immediatè post Episco-
pos (& Canonicos Cathedrales,
utpote qui unum cum Episcopo
Corpus constituunt) legitur col-
locasse dicens: *Parochi post Epi-
scopos primi sunt, & solis Episco-
pis cedunt.* Theodulphus etiam
Episcopus Aureliensis, scribens
ad Parochos suæ Diœcesis in
Epist.

Epist. cit. a
Christi &
Sciente ve
dui secun
off. Nec S.
diligente
ne facta a
nij, apud
offic. Paro
do ait. Pa
cum dotri
quoscunq
antem E

Et qui
stiarum C.
tinet, m
Parochos
Molanus
cap. 14. tu

Epist. cit. à Baronio ad annum Christi 835. eos sic alloquitur : *Scitote vestrum gradum nostro gradui secundum, & penè conjunctum esse.* Nec S. Rituum Congregatio dissentire videtur in declaratione facta anno 1611. die 15. Junij. apud Barbosam *part. 1. de offic. Paroch. cap. 9. n. 7.* quando ait. *Parochum digniorem locum obtinere debere & præcedere quoscunque alios presbyteros, non autem Ecclesia Cathedralis.*

Et quidem Canonicos Ecclesiarum Collegiatarum quod atinet, manifestè illis anteponit Parochos Doctissimus Joannes Molanus *lib. 2. de Canonic. cap 14.* cum ait : *Semper igitur Ca-*

nonici honorent Pastores, & sese coram DEO humiliter inferiores cognoscant; Et si prava quædam hujus sæculi Judicia aliud acclament: est enim Cura dignior Canonatu. Item habet Curatus administrationem majorem quæ præcedentiam inducit: Curæ quoque exercitium continet in se magnum periculum, cum sit ars artium, & tantò est pretiosior, quantò periculosior, nec omnis Sacerdos est idoneus ad Curam animarum &c.

Aliam rationem adfert Sanctus Thomas 2. 2. q. 91. art 2. ad 3. cum ait: *nobilior modus est provocandi homines ad devotionem per doctrinam & prædicationem, quàm per Cantum: & ideò Diaconi*
 &

& Prælati, quibus competit per prædicationem & doctrinam animos provocare in DEUM, non debent cantibus insistere, ne per hoc à majoribus retrahantur.

De Statu porrò Regulari nemini dubium esse potest, quin longe superetur à Conditione & Statu Parochorum, prout fusè ostendit Barbosa in Sum. Apost. decis. Collect. 557. ex Constitutione Clementis VIII. quæ incipit *Decet: Romanum Pontificem.* Et ratio clarè evincit; cum facultas prædicandi & Sacramenta administrandi competat Parochis *ordinariè principaliter, & ex officio*; Regularibus verò etiam quibuscunque non nisi in sola-

tium & sublevamen concessa sit
 Parochorum : Præstantiùs au-
 tem & longè sublimius est facere
 aliquid *ex officio & per se*, quàm
 solùm *ex commissione, privilegio,*
per accidens, & in sublevamen
 aliorum.

CAPUT IV.

De Merito & premio Statùs Parochialis.

Magnitudo Præmij & Meri-
 torũ Statùs Parochialis ex
 duplici capite cognosci potest:
 Primò ex Divinâ promissione
Daniel. 12. Qui docti fuerint,
fulgebunt quasi splendor firma-
menti, & qui ad Justitiam eru-
diunt

diunt multos, quasi stelle in perpetuas eternitates, hinc enim passim colligunt SS. Patres, singulare præmium manere eos, qui ignorantes in viâ Justitiæ erudiunt. S. Thomas in addit. ad 3. p. q. 96. Art. 11. Hieronym⁹, Anselmus, Rusbrochius, Glossa, &c.

Secundò colligitur magnitudo hujus præmij ex intrinsecâ operum Parochialium bonitate & præstantiâ: sunt enim omnes functiones Parochorum actus Religionis, Justitiæ, & Charitatis erga DEUM & Proximum, quæ sunt virtutes inter Morales & Theologicas omnium præstantissimæ juxta illud Pauli I. Cor. 13. *Nunc autem manent Fides, Spes, Cha-*

Charitas, tria haec : major autem horum est Charitas. Quapropter etiam functiones Curatorum à S. Bernardo Serm. 12. in Can. Comparantur operibus & laboribus virorum fortium, dum ait : temerariè objurgat virum de praelio revertentem mulier manens in domo : dico enim , si is qui in claustrò est , eum qui versatur in populo , interdum minus districtè minusque circumspectè sese gerere deprehenderit , v. g. in verbo , in cibo , in Somno , in risu , in irâ &c. non ad judicandum confestim profiliat , sed meminerit scriptum : melior est iniquitas viri , quam benefaciens mulier. Nam tu quidem in tui custodiâ vigilans benefacis , sed qui juvat multos , & melius

liùs facit & viriliùs. Quod si implere non sufficit absque aliqua iniquitate, id est, absque quadam inæqualitate vitæ & conversationis suæ, memento, quia Charitas operit multitudinem peccatorum. S. Chrysoſtomus quoque Homil. 25. in 1. Cor. Præfert curam animarum omnibus corporis afflictionibus, ut sunt humilationes, jejunia, vigiliæ &c. Et Homil. 78. in cap. 24. Matth. Ipsi anteponebat Martyrio secundum propriam speciem actûs. Cui etiam subscribit S. Thomas 2. 2. q. 124. Art. 3. Et quomodo non præstantis meriti Parochorum conditio, qui eundem planè cum Unigenito DEI Filio scopum & finem habent, ut videlicet

licet quærant ac salvum faciant,
 quod perierat. *Luc. 19.* Fungan-
 turque legatione pro Christo
2. Cor. 5. tanquam illius ministri
 & dispensatores mysteriorum.
1. Cor. 4. quos dedit Pastores &
 Doctores ad consummationem San-
 ctorum in opus ministerij, in adi-
 ficationem Corporis sui? *Ephes. 4.*

CAPUT V.

De officio Parochorum.

PROponit illud Synodus Tri-
 dentina *Sess. 23.* de reform.
Cap. 1. His verbis: *Cum præcepto*
Divino mandatum sit omnibus,
quibus animarum cura commissa
est, oves suas agnoscere, pro his Sa-
cri-

*crificium offerre : verbique Divini
predicatione , Sacramentorum ad-
ministracione , ac bonorum omni-
um operum exemplo pascere , pau-
perum, aliarumq; miserabilium per-
sonarum curam paternam gerere ,
& in cetera munia Pastoralia in-
cumbere , quæ omnia nequaquam
ab ijs prestari & impleri possunt ,
qui qui gregi suo non invigilant
neque assistunt, sed Mercenariorum
more deserunt, Sacrosancta Synodus
eos admonet & hortatur , ut Divi-
norum præceptorum memores , fa-
ctique forma gregis in Judicio &
veritate pascant. Neque enim
Parochi partes muneris sui ritè
explent , si propriam tantùm sa-
lutem , aut (quod pejus est) cu-
stem curare satagant : cum per
hoc*

hoc propriè distinguantur à Regularibus, quod horum institutum sit, per se & ex fine suo quietem amplecti & solitudinem, jejunióque & orationi vacare; per accidens verò & non nisi in necessitate salutem aliorum curare, quando videlicet ab Episcopis in defectum & sublevamen Parochorum evocari solent: Parochi è contra ex officio & primævâ suâ institutione eorum, quibus præsunt, salutem spirituali invigilare obligentur. Habent siquidem Parochi Ecclesiæ CHRISTI quandam similitudinem cum Pastoribus Synagogæ, quibus DEUS apud Prophetam Ezechiel. *Cap. 34.* Propter neglectum officium ita minatur:

tur : *Vae Pastoribus Israël ! qui pascebant semetipsos , nonne greges à pastoribus pascuntur ? lac comedebatis , & lanis operiebamini , & quod crassum erat , occidebatis , gregem autem meum non pascebatis . Quod infirmum fuit , non consolidastis ; & quod agrotum non sanastis ; quod confractum est , non alligastis ; & quod abiectum est , non reduxistis , &c .*

CAPUT VI.

De fine & Spiritu proprio ac peculiari Statui Parochiali.

Quemadmodum omnis Status à D E O inspiratus proprio suo Spiritu & intentione
du-

ducitur, finemque peculiarem sibi propositum habet; ita Status parochialis ex instinctu Spiritûs S. à Dionysio Papâ institutus singulari quoque Spiritu vivificatur, quo quisquis caret, Parochus verè non est, sed larva Parochi & simulachrum animâ suâ destitutum. Consistit autem hic proprius Parochorum finis, Intentio, & Spiritus in eo, ut se cum Apostolo 2. Cor. 12. *totos impendant & super impendant ad DEI Creatoris sui gloriam, animarum salutem, & publicam Christianæ Reipublicæ utilitatem, sub directione Episcopi, illique strenuos sese Cooperatores in Ecclesiâ DEI exhibeant, non quærentes in aliquo qua sua sunt, sed solùm qua JESU Christi.*

Dixi I.

Dixi 1. *Sub directione Episcopi.* Sunt enim Parochi veluti brachia & manus Episcopi in gubernatione suæ Ecclesiæ, & eundem cum Episcopo finem habent, eodémque Spiritu aguntur: unde sicut brachia & manus non moventur ad quid amplectendum vel dimittendum, nisi ex imperio Capitis, ita Parochi in acceptandis vel dimittendis beneficijs ex nutu Capitis sui, quod est Episcopus, omnimodè dependere, ejusdémque plenariam dispositionem cum verà in indifferentiâ & humilitate expectare, non verò illam per Patrocinia vel precum importunitatem extorquere debent.

Dixi 2.

Dixi 2. *Non quærentes in aliquo quæ sua sunt, sed solum quæ JESU Christi.* Ad innuendum, quod illi hoc Spiritu Pastoralis non agantur, qui veram indifferentiam ad omnia loca, condiciones, officia, & functiones non habent, sed lubentius in Urbibus quàm in Pagis Parochias obtinent, pinguésque condiciones tenuioribus, quietas laboriosis, honorificas minùs nobilibus præferunt: Satis enim significant, se omnia alia quæ- rere quam animas, utpote quæ in Pagis æque pretiosæ existunt, quàm in Civitatibus, & celebrioribus locis. Veri Parochi vox est: *da mihi animas; cetera tolle tibi.* Gen. 14. v. 21.

CA-

CAPUT VII.

De bono, quod probi Parochi præstant Reipublica Christiana.

TRiplex commodum provenit Christianæ Reipublicæ ex honestâ & laudabili Parochorum vitâ. Primum est, quod eorum bono exemplo infideles ad fidem convertantur, Hæretici ad gremium Ecclesiæ reducantur, & Catholici in eadem conserventur. Alterum est, quod mali Christiani ad meliorem frugem pertrahantur, & boni in sua Justitiâ roborentur, juxta illud *Eccl. 10. Qualis est rector civitatis, tales & inhabitantes in eâ.* Quod enim in Corpore

pore est oculus, hoc in Diœcesi est Episcopus, & in qualibet particulari Communitate Parochus: qui oculus si fuerit simplex & purus, totum illius Communitatis Corpus lucidum erit: sin autem nequam fuerit, totum etiam Corpus tenebrosum erit. Quod significare voluit invictissimus Romanorum Imperator Carolus V. quando dixit, se ex triplici P. cujuslibet Reipublicæ statum non difficulter conjicere posse, si videlicet inspiciat, qualis in ea sit *Parochus*, *Prtæor*, & *Præceptor*.

Tertium emolumentum est quod boni Parochi felicem florentemque reddant Reipublicæ
Statum

Statum etiam temporalem, uti
fatetur Justinianus Imperator.
Lib. 34. cap. de Episcop. audient
his verbis: *Certissimè credimus,*
quia Sacerdotum puritas & decus,
& ad Dominum DEUM & Sal-
vatorem nostrum JESUM Chri-
stum fervor, & ab ipsis missæ per-
petuæ preces multum favorem no-
stræ Reipublicæ, & incrementum
præbent. Testatur id quoque
S. Zacharias Pontifex in Epist.
ad Gallos & Francos apud Oth-
lonum. *lib. 2. Cap. 7. Vit. S. Bo-*
nif. quando recensitis Ecclesia-
sticorum illius temporis vitijs
ita concludit: Dum hæc ita sint,
& tales in vobis fuerint Sacerdo-
tes, quomodo victores contra ve-
stros inimicos esse poteritis? nan

B.

si mundos & castos ab omni fornicatione, & homicidio liberos habueritis Sacerdotes, ut Sacri precipiunt Canones, & nostrâ vice predicat præfatus Bonifacius frater noster, & ei in omnibus obedientes extiteritis, nulla gens ante conspectum vestrum stabit. Quanto tempore verò econtra nocuerint semper Christiano Orbi Pastores mali, deplorat S. Gregorius Homil. 17. in Evang. dicens. Quanto mundus gladio feriat, aspicitis; quibus quotidie percussionibus intereat populus, videtis; cujus hoc nisi nostro Sacerdotum peccato agitur? Ecce depopulate Urbes, eversa Castra, Ecclesie ac Monasteria destructa, in solitudinem agri redacti sunt; sed nos

per-

*percuntī populo authores mortis
exiſtimus, qui eſſe debemus Duces
ad vitam; ex noſtro peccato populi
turba proſtrata eſt, &c.*

PARS SECUNDA

*De his, quæ Parochum
perficiunt in ordine ad ſe
ipſum.*

CAPUT I.

De

*Neceſſitate, quam habet Parochus
propriam Salutem curandi.*

R*Ecupera proximum ſecundum
virtutem tuam, & attende
tibi, ne incidas. Eccli. 29. Re-*

B 2

gula